

HQ1024

P3

W.2

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

DE
MATRIMONIO CHRISTIANO

LIBER SECUNDUS.

DE POTESTATE LEGIFERA ECCLESIASTICA ET CIVILI
IN MATRIMONIUM CHRISTIANUM.

SECTIO PRIMA

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

IN MATRIMONIUM CHRISTIANUM

CAPUT I.

Generalis idea ecclesiasticae potestatis in matr. christianum

ARTICULUS. I. — Potestas in Matrimonium christianum Ecclesiae
inest iure divino.

Quandoquidem de Ecclesiae potestate in matrimonium christianum accurate a nobis atque per partes hoc in libro disserendum est, iuverit in ipso tractationis exordio summis veluti lineis generalem quamdam eiusdem potestatis ideam adumbrantes inquirere cuiusmodi ea sit; quo iure insit Ecclesiae; quomodo suprema sit atque independens; quomodo Ecclesiae ita sit propria, ut ad eam exclusive pertineat; quae quidem distinctis articulis generali quadam ratione explicabimus. Ut omnis tamen ambiguitas tollatur, declaramus per ius in vinculum, de quo nobis in praesentiarum disserendum est, non intelligi potestatem vinculum, cum semel plenum extiterit, solvendi, sed conditiones ponendi, sine quibus oriri nequit, nec non inquirendi et decernendi, cum de vinculo, utrum validum sit, dubitatur.

Ac primo asserimus, Ecclesiam in matrimonium christianum potestatem habere et quidem iure divino: utrumque iisdem

argumentis *a priori* et *a posteriori* conficitur. *A priori*, quatenus ex ipsa natura sacramenti ea divina potestas colligitur; *a posteriori*, quatenus Ecclesia ipsa eandem potestatem iugiter in matrimonium exercuit ut in rem sacram, eodem plane modo, quo potestatem circa alia sacramenta exercuit, nimirum iure divino.

Sane si coniugium christianum est sacramentum a Christo Domino institutum, eius administratio ac regimen Ecclesiae a Christo commissum est, prout eidem Ecclesiae collata divinitus est reliquorum sacramentorum moderatio atque administratio. Etenim eo ipso, quod sacramenta sint gratiae conferendae media ac vehicula a Christo instituta ad fidelium suorum sanctificationem ac salutem, eorum administratio Ecclesiae Christi concessa est, quae eosdem fideles regere debet et ad salutem aeternam perducere. Nemo, qui sapiat, hoc in dubium revocare poterit, quum et sacramenta sint media ad salutem potissima, et aeterna salus supremus sit finis ac meta ultima, ob quam aedificata est Ecclesia. Aut igitur ab adversariis negandum est, matrimonium esse vere et proprie novae legis sacramentum, aut negandum, auctore Christo Ecclesiam sacramentorum dispensatricem esse ac moderatricem. Cum vero neutrum sine fidei dispendio in dubium revocari possit, omnino infertur matrimonii christiani sacramentum, perinde ac sacramenta caetera, Ecclesiae auctoritati ac potestati fuisse tributum.

Dum vero dicimus, sacramenta eorumque administrationem Ecclesiae regimini, custodiae aut potestati a Christo fuisse commissa, non id de intima ipsorum substantia ac vi intellectum volumus, quae independens prorsus est ab Ecclesia, ac tota pendet ex Christi institutione. Scilicet eatenus sacramenta Ecclesiae potestati subsunt, quatenus Ecclesia sive declarare sive constituere potest, quae ad legitimam eorumdem administrationem pertinent, quaeque ad augustiorem formam conferre possunt. Hinc Ecclesiae est ritus determinare ac ceremonias, quae in illorum collatione servari debent; definire item tempus, locum, modum, personas, conditiones quae e re esse iudicaverit

ad dignam convenientemque eorum susceptionem; nec non iudicium ferre, cum oboritur dubium, aut quaestio circa materiam, formam, ministerium, dispositiones suscipientium, ac caetera huiusmodi. Cum igitur ex praeiacto principio eadem sit ratio sacramenti matrimonii ac reliquorum sacramentorum, iure meritoque inferimus, et huius pariter sacramenti moderationem ad Ecclesiam pertinere.

Neque obest christiani connubii ministros esse contrahentes ipsos, non autem sacerdotes, secus ac in aliis accidit sacramentis; siquidem id non officit quominus hoc etiam sacramentum regimini subsit Ecclesiae. Nec enim possunt fideles sibi invicem hoc sacramentum conferre, nisi sub Ecclesiae auctoritate, cuius est eos ad coniugium, prout est sacramentum, admittere, ac providere, ut illud tanquam christiani, Ecclesiae subditi ac filii, iuxta statutas leges et suscipiant et administrent.

Itaque semel ac constitutum est iuxta perpetuam Ecclesiae fidem, christianorum coniugium vere ac proprie sacramentum esse a Christo Domino institutum, eo ipso consequitur, potestatem in matrimonium ad Ecclesiam divino iure pertinere. Quod vidit etiam Calvinus, qui venenum suum evomens adversus catholicam Ecclesiam, matrimonium dixit ab Ecclesia in sacramentorum album relatum fuisse, ut eo ipso in illud suam protenderet auctoritatem. « Dicas nihil aliud, (sic ille), quam abominacionum latebram quaesuisse (pontificios), dum e matrimonio sacramentum fecerunt. Ubi enim id semel obtinuerunt, coniugium causarum cognitionem ad se traxerunt: quippe res spiritualis erat profanis iudicibus non attrectanda. Tum leges sanxerunt, quibus tyrannidem suam firmarunt (1). » Adeo evidenter ex ipsa rei natura, seu ex sacramenti ratione *a priori*, logica necessitate deducitur, Ecclesiam in matrimonium ipsum divino iure potestatem habere.

Reliquum est ut eandem veritatem evincamus ex facto,

(1) *Institut.* lib. IV. cap. 19. §. 37.

seu a *posteriori*. Quod ut assequamur, satis nobis erit percurrere ecclesiastica documenta, ex quibus universim patefiat, Ecclesiam quovis tempore in coniugia fidelium suorum hanc sibi tribuisse ac vindicasse divino iure potestatem. Huius autem rei tot sunt documenta, quot attulimus in superiore libro, dum ostendimus ab apostolica aetate matrimonium ut verum ac proprium sacramentum a Christo institutum semper in Ecclesia theoretice ac practice spectatum fuisse. Tot suppetunt documenta, quot sunt testimonia Patrum atque ecclesiasticorum scriptorum, qui agunt de matrimonio christianorum tanquam de re sacra, cui divina gratia ac multiplex Dei benedictio annexa est per manus nimirum Ecclesiae. Quae cum a nobis iam adducta fuerint, eaque magno numero, necesse non est eadem hic denuo proferre.

Sed magis directe ad rem praesentem pertinent tot illae sanctiones, quibus Ecclesia constituit, ut nonnisi de sententia episcopi nuptiae fierent, *quo sint secundum Dominum, et non secundum cupiditatem*, ut loquitur S. martyr Ignatius (2). Quae quidem verba si apprime perpendantur, ostendunt iam ab initio receptum fuisse, ut coniugia a fidelibus non inirentur, nisi iuxta normas ab Ecclesiae pastoribus positas; atque episcopi fuisse, omnibus perspectis, iudicare, utrum coniugium legitime celebrari posset. Id enim totum significatur dicto illo *de sententia episcopi*, quod ad simplicem notitiam, aut admonitionem et exhortationem coartari nequit. Quum autem haec a viro apostolico scripta fuerint, merito proinde diximus Ecclesiam iam a suis initiis spectasse fidelium coniugium tanquam rem suam, seu circa quam ipsa decernere, statuere, ac iudicare deberet, eo ipso quod de sacramento divinitus sibi commissio ageretur (3).

(2) In *epist. ad Polycarp.* c. V. ed. Coteler. cuius integrum testimonium ita se habet: « Decet vero, ut sponsi et sponsae de sententia episcopi coniugium faciant, quo nuptiae etc. »

(3) Ne meris coniecturis innixi haec affirmasse videamur, iuvenit hic describere, quae doctus Alaspinaeus adnotavit lib. I. *Observation. de veteribus Ecclesiae ritibus* observat. XXIV. ubi explanans verba Tertulliani: *Miror con-*

Huc etiam pertinent institutiones illae, quibus cautum est, ut nonnisi coram episcopo, aut sacerdote, seu in facie Ecclesiae, uti nunc loquendi usus obtinet, connubium celebraretur, et sic sancte omnia fierent, atque aditus iis abusibus occluderetur, qui a malesuada cupiditate oriri possent. Exinde omnis ille rituum ac caeremoniarum apparatus, quo Ecclesia, ut augustiorem redderet solemnem hunc actum, et coniuges ad contrahendum coram sacerdote alliceret, christianum connubium communivit atque adornavit. Tales fuerunt ritus ab Ecclesia vel instituti vel admissi uti traditio annuli, veli, coronae, caeterorumque eiusmodi, preces praesertim ac benedictiones, quibus et divinum auxilium super nubentes Ecclesia ipsa imploraret, atque ob oculos veluti subiceret gratiam illam, quae foederi nuptiali inest, si rite celebretur (4).

Ex eadem Ecclesiae auctoritate receptum fuit ab immemorabili, ut intra missarum solemnia, seu in ipsa sacrificii oblatione ut plurimum inirentur coniugia, peracta confessione, atque eucharistia percepta (5). Constitutum pariter est, ut novi

siliariorum praevaricationem; item ea quae leguntur in eiusdem libro De monogamia: *petere maritum ab episcopo a vidua*. « Reperi, inquit, in » Ecclesia olim statutum ne quisquam uxorem duceret, aut de nuptiis cogitaret, quin prius Ecclesiam, id est episcopum, sacerdotes, viduas, caeterorumque clerum consulisset eisque conditiones futuri coniugis, statum, religionem, sectam, patriam denique et aetatem exposuisset. »

Et paulo post: « Nuptias neque facere, neque de iis cuiquam mulierum fas » erat cogitare, quin prius per easdem viduas (diaconissas) episcopum » consulissent. Petere igitur maritum a vidua, est cum vidua communicare » (et per hanc cum episcopo) cui, aut qua de causa quaequam nubere vellet. » In eadem plane sententiam accipienda sunt, quae eodem libro leguntur; » *et illi plane sic dabunt uxores et viros quomodo buccellas*; dare enim uxores » et viros, nihil aliud est, quam nubendi potestatem facere. » Inter opp. Sirmonti ad calcem libri XII. Facundi Hermianens. pag. 48. et opp. Alaspinaei. Paris, 1625. pag. 175.

(4) Plerique eiusmodi ritus iamdiu obtinebant in nuptiis Hebraeorum et Ethnicorum, quos Ecclesia adscivit ac sanctificavit. Cf. Martene *De antiqu. eccl. ritibus* lib. I c. IX. not. 3 et 4. Goarium in *Euchologio* not. in *officium coronation.* p. 397 seqq. I. A. Fabricium in *Bibliographia antiquaria* cap. XX.

(5) Tertullianus in lib. I. *Ad uxorem*. cap. IX iam meminit oblationis in cele-

sponsi per triduum in continentia se in tanti sacramenti obsequium ac reverentiam servarent (6).

Cum vero temporis tractu Ecclesia experimento didicisset abusus plures irrepere in nuptiarum celebratione, factum est, ut pluribus legibus eas communiret quavis aetate, ut ea qua par est sanctitate inirentur, adeo ut perenni usu Ecclesia potestatem suam in christianorum coniugia palam ostenderit.

Hinc quoties aliqua exorta est controversia circa alicuius coniugii naturam, valorem, legitimitatem, nec non circa sponsalia, separationem etiam quoad torum, aliaque eiusmodi, toties reperimus illam fuisse ab Ecclesia discussam atque definitam (7). Plura item antiquitus constituta sunt circa secundo, tertio ulteriusque repetitas nuptias, quae deinceps partim immutata sunt, partim obsoleverunt (8). Sic plura sancita sunt circa tempus et locum, quibus coniugium iniri posset (9).

Ab his singillatim afferendis abstinemus, cum nobis in praesenti articulo unice propositum fuerit ostendere generatim, Ecclesiam tum divinitus habere, tum iugiter sibi divino iure in christianorum coniugia potestatem vindicasse.

ARTICULUS II. — Potestas Ecclesiae in Matrimonium christianum suprema est et independens.

Optima ratio dignoscendi naturam potestatis ecclesiasticae, de qua disserimus, est diligenter inspicere materiam circa

bratione matrimonii dicens: *confirmat oblatio*; quae verba omnino intelligi debere de sacrificio missae et communione ostendit Albaspinæus in notis ad hunc locum.

(6) De qua continentia fuse scribit Martenius loc. cit. c. IV.

(7) Cf. Phillips *Du droit Ecclésiastique dans ses principes généraux*. Trad. Crouzet. Paris 1850. tom. deux. liv. I. §. CIX. pag. 405.

(8) Haec omnia collecta sunt apud Chardon *Hist. des sacremens* tom. VI. *Hist. du mariage* ch. IV. art. 1. et 2. ex quibus patet a nonnullis privatis et particularibus ecclesiis interdum erratum fuisse: quare quae ab ipsis perperam constituta sunt vel ab Ecclesia universa, vel a Rom. pontificibus sunt emendata.

(9) Ibid. chap. III

quam versatur, et modum quo in praxim deducta est. Si enim materia ipsa, utpote spiritualis omnino et sacra, supremam et independentem Ecclesiae potestatem suapte natura requirat; si Ecclesia a suis usque initiis hoc plane sensu sine ulla prorsus dependentia eam collatam sibi divinitus esse intellexerit, ac iugiter exercuerit: profecto nemo inficias ibit, eiusmodi potestatem iure meritoque dici independentem atque supremam.

At vero, si primo materiam, circa quam potestas versatur, inspiciamus, ea est matrimonium christianum verum propriumque sacramentum. Huic fundamento potestas Ecclesiae eaque suprema et independens innititur. Semel ac coniugium, quod antea in officium naturae, ac si placet, in societatis bonum constitutum erat, ad sacramenti dignitatem evectum est, eo ipso Christus Deus-homo ac supremus Dominus sine ulla prorsus ab hominibus dependentia in tota sua plenitudine supremam Ecclesiae suae potestatem contulit in sacramentum matrimonii, quod ipse instituit.

Nimirum eadem ratione Ecclesiae commissum est matrimonii sacramentum, qua caetera sacramenta eidem Ecclesiae administranda commissa sunt; scilicet ea est collata suprema potestas, quae necessario requiritur, ut Ecclesia Christi ipsius vice fungens decernat atque iudicet de conditionibus appositis aut apponendis, ut nil desideretur, quominus et ex parte tum materiae tum formae, et ex parte ministri, et ex parte suscipientis, rite sacramenta singula conficiantur ac suscipiantur.

Ecquis enim alius praeter Ecclesiam poterit iure decernere, ac sententiam ferre in iis, quae ad sacramentorum valorem, aut dignam collationem aut susceptionem requiruntur? Ridiculum plane atque absonum foret contendere, Ecclesiae non inesse supremam independentemque potestatem iudicandi de materia, forma, subiecto, ministro Baptismi, Confirmationis, Eucharistiae, Poenitentiae, Extremae Unctionis, aut Ordinis; deque aliis adiunctis, quae horum omnium sacramentorum administrationem ac susceptionem praecedunt aut comitantur. Hinc nunquam hac de re excitata quaestio est. Cum Donatistae